

Betænkning

over forslag til lov om ændring af lov om vandforsyning og lov om offentlige veje.

(Afgivet af miljøudvalget den 22. maj 1973).

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder stillet spørgsmål til ministeren for forureningsbekæmpelse, der har besvaret dem skriftligt.

Der er i udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

civilingeniør Leo Glensvig,
De samvirkende danske Husmandsforeninger,
De samvirkende danske Landboforeninger,
Foreningen af Danske Brøndborere,
Landbrugsrådet og
Sammenslutningen af Teknisk Sagkyndige i Vandforsyningsforhold.

Ministeren for forureningsbekæmpelse har i et svar, som optrykkes som bilag til betænkningen, nærmere redegjort for omfanget af det overordnede tilsyn, som amtsrådet ifølge lovforslagets § 3, stk. 3, skal føre med vandforsyningen.

Udvalget har fra ministeren for forureningsbekæmpelse modtaget kommentarer til skriftlige henvendelser til udvalget fra civilingeniør Leo Glensvig, Sammenslutningen af Teknisk Sagkyndige i Vandforsyningsforhold, Foreningen af Danske Brøndborere samt De samvirkende danske Landboforeninger, Landbrugsrådet og De samvirkende danske Husmandsforeninger. Ministerens kommentarer til de to sidstnævnte organisationers henvendelser optrykkes som bilag til betænkningen.

Om den nærmere begrundelse for de stillede ændringsforslag henvises til de ledsagende bemærkninger.

Under forudsætning af vedtagelse af forslag til lov om miljøbeskyttelse indstiller udvalget lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren for forureningsbekæmpelse og de af udvalget stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag.

Af *ministeren for forureningsbekæmpelse*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 1.

1) I den under nr. 1 foreslåede affattelse af lovens § 3, *stk. 1*, udgår „Amtsrådene“, og i stedet indsættes: „Hovedstadsrådet, amtsrådene“.

2) I nr. 1 affattes § 3, *stk. 2*, således:
„*Stk. 2.* Amtsrådene og kommunalbestyrelserne behandler endvidere sager om tilladelse til indvinding af vand og om ekspropriation til fordel for vandforsyningsanlæg.“

3) I den under nr. 1 foreslåede affattelse af lovens § 3, *stk. 3*, indsættes som 3. punktum: „Ministeren kan fastsætte regler om, at det overordnede tilsyn inden for hovedstadsområdet føres af hovedstadsrådet.“

4) I den under nr. 1 foreslåede affattelse af lovens § 4 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

„Stk. 2. Ministeren kan fastsætte regler om eller bestemme, at sager om forsyning med grundvand eller vand fra vandløb inden for hovedstadsområdet til brug i dette område afgøres af hovedstadsrådet.“

5) I den under nr. 1 foreslåede affattelse af lovens § 4 indsættes i stk. 2, der bliver stk. 3, efter ordene „Hvis en sag“: „om forsyning med vand“.

6) I den under nr. 1 foreslåede affattelse af lovens § 4 affattes stk. 3, der bliver stk. 4, således:

„Stk. 4. Ved afgørelse af sager i medfør af stk. 1-3 har ministeren og hovedstadsrådet samme beføjelser, som i denne lov er tillagt amtsrådet.“

Af *udvalget*, tiltrådt af *ministeren for forureningsbekæmpelse*:

7) I den under nr. 1 foreslåede ændring af § 5, stk. 2, udgår 1. pkt., og i stedet indsættes:

„Sager som nævnt i stk. 1 vedrørende hovedstadsrådets vandforsyning behandles dog i første instans af en særlig landvæsenkommission bestående af en formand og 2 landvæsenkommissærer, der skal være kyndige i henholdsvis tekniske forhold og landbrugsforhold. Kommissionens medlemmer beskikkes af ministeren for forureningsbekæmpelse for indtil 8 år ad gangen.“

Af *ministeren for forureningsbekæmpelse*, tiltrådt af *udvalget*:

8) I den under nr. 1 foreslåede affattelse af lovens § 5, stk. 2, udgår 3. og 4. punktum, og i stedet indsættes:

„En af landvæsenkommissæerne og dennes stedfortræder beskikkes blandt et antal landvæsenkommissærer, der udnævnes af landbrugsministeren efter indstilling fra hovedstadsrådet. Hovedstadsrådet varetager i øvrigt de opgaver, som efter lov om landvæsenretter er henlagt til amtsrådet.“

9) I den under nr. 1 foreslåede affattelse af lovens § 6 affattes stk. 2 således:

„Stk. 2. For hovedstadsområdet foretages planlægningen efter stk. 1 af hovedstadsrådet.“

10) I den under nr. 1 foreslåede affattelse af lovens § 8 udgår „Københavns og Frederiksberg kommuner“, og i stedet indsættes: „hovedstadsrådet“.

11) I nr. 19 affattes § 14, stk. 2, således:

„Stk. 2. Ved ekspropriation kan der gives de vandforsyningsanlæg, som nævnes i stk. 1, ret til på fremmed grund at udføre prøveboringer og prøvepumpninger samt i forbindelse med en tilladelse til vandindvinding gives dem adgang til fast ejendom og servitutter over anden ejendom med henblik på anlæggets udførelse og drift.“

12) I nr. 19 indsættes efter § 14, stk. 2, som nye stykker:

„Stk. 3. Beslutning om ekspropriation træffes af kommunalbestyrelsen. § 43, stk. 3, § 44 og §§ 47-49 i lov om offentlige veje finder tilsvarende anvendelse. Med hensyn til arealer, der hører under offentlige veje eller jernbaner, finder vandløbslovens § 94, stk. 1, 1. pkt., tilsvarende anvendelse. Ministeren for forureningsbekæmpelse kan fastsætte nærmere regler for sagernes behandling.“

Stk. 4. For så vidt angår hovedstadsrådets vandforsyning, kan ministeren bestemme, at beslutning om ekspropriation inden for hovedstadsområdet træffes af hovedstadsrådet efter forhandling med de berørte kommunalbestyrelser. Ministeren kan endvidere bestemme, at beslutning om ekspropriation uden for hovedstadsområdet træffes af vedkommende amtsråd efter forhandling med de berørte kommunalbestyrelser. Ministeren kan endelig bestemme, at ekspropriation i stedet sker efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 5. Hvis der i øvrigt ønskes eksproprieret til fordel for en anden kommune eller for et kommunalt fællesskab, som ikke omfatter den pågældende kommune, kan ministeren på begæring fra en kommunalbestyrelse i særlige tilfælde bestemme, at afgørel-

ser om ekspropriation skal træffes af vedkommende amtsråd efter forhandling med de interesserede kommunalbestyrelser.

Stk. 6. Når hovedstadsrådet eller et amtsråd eksproprierer, finder bestemmelserne i stk. 3, 2., 3. og 4. pkt., tilsvarende anvendelse.“

Stk. 3 bliver herefter stk. 7.

13) Efter nr. 31 indføres som nyt nummer:

„00. I § 18, *stk. 1*, der bliver § 17, *stk. 1*, indsættes i nr. 1 efter ordene „særlige vilkår“: „herunder om ledningsføringen“.“

14) I den under nr. 38 foreslåede affattelse af lovens § 21 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

„*Stk. 3.* Når afgørende hensyn til hovedstadsområdet vandforsyning taler herfor, kan ministeren for forureningsbekæmpelse efter anmodning fra hovedstadsrådet bestemme, at rådet skal overtage et kommunalt vandindvindingsanlæg inden for hovedstadsområdet. Vilkårene for overtagelsen fastsættes ved aftale mellem hovedstadsrådet på den ene side og vedkommende kommunale eller fælleskommunale myndighed på den anden side. Opnås der ikke enighed mellem parterne, fastsættes vilkårene ved lov.“

15) I den under nr. 44 foreslåede affattelse af lovens § 26, *stk. 1*, ændres „§ 14, stk. 2,“ til: „§ 14“.

16) I den under nr. 74 foreslåede affattelse af lovens § 62 indsættes i stk. 2, 1. pkt., efter ordet „miljøstyrelsen“: „samt de kommunalbestyrelser, som afgørelsen vedrører“.

17) Nr. 76 affattes således:

„I § 63 indsættes efter „12, stk. 5“: „14, stk. 7“.

18) Efter nr. 85 indsættes som nyt nummer:

„01. I § 68, *stk. 1*, ændres „§ 14, stk. 3,“ til: „§ 14, stk. 7,“.

Til § 2.

19) Efter „kommunalbestyrelse“ indsættes: „, et amtsråd eller hovedstadsrådet“.

Til § 5.

20) *Stk. 3* affattes således:

„*Stk. 3.* Ministeren for forureningsbekæmpelse kan bestemme, at behandlingen af enkelte af de i stk. 1 og 2 nævnte sager eller grupper af sådanne skal overgå til ham, til hovedstadsrådet, amtsrådet eller til vedkommende kommunalbestyrelse.“

Ny paragraf.

21) Efter § 5 indsættes som ny paragraf:

„§ 00.

Lov om vandforsyning optages til revision i folketingsåret 1976-77, navnlig med hensyn til spørgsmålet om udligning af produktionspriserne på vand i hovedstadsområdet.“

B e m æ r k n i n g e r.

Til nr. 1.

I § 3, stk. 1, er indeholdt en almindelig angivelse af amtsrådenes og kommunalbestyrelsernes planlægningsopgaver efter lovforslaget. Det forekommer naturligt i konsekvens af det forslag til lov om et hovedstadsråd, som forventes vedtaget, nu at anføre hovedstadsrådet i samme forbindelse, jfr. i øvrigt ændringsforslag nr. 9 og bemærkningerne nedenfor til nr. 4 m. fl.

Til nr. 2.

Omtalen af kommunernes ekspropriationsbeføjelser er ændret i overensstemmelse med ændringen af § 14. Samtidig er omtalen af kommunalbestyrelsernes beføjelse til at meddele tilladelser til undersøgelsesarbejder, jfr. lovens § 60, stk. 2 og 3, udeladt, da disse tilladelser er så forholdsvis uvæsentlige, at der ikke skønnes grund til at nævne dem ved omtalen af kommunernes hovedbeføjelser.

Til nr. 3.

Ændringen er en konsekvens af den forventede vedtagelse af lovforslaget om et hovedstadsråd. Der foreslås ved bestemmelsen tilvejebragt hjemmel for, at ministeren for forureningsbekæmpelse kan bestemme, at det overordnede tilsyn med vandforsyningen, som i det øvrige land føres af amtsrådet, inden for hovedstadsområdet henlægges til hovedstadsrådet.

Til nr. 4, 6, 9, 10 og 14.

Ved fremsættelsen den 25. januar i år af lovforslagene om en miljøreform var forhandlingerne om en ny hovedstadsordning endnu ikke så langt fremme, at lovforslagene allerede på daværende tidspunkt kunne afstemmes hermed. I fremsættelsestalen anførtes det, at en ændring af hovedstadsområdet administrative struktur ville indebære betydelige organisatoriske, planlægnings- og styringsmæssige fordele inden for hele dette område.

Den forventede vedtagelse af lovforslaget om et hovedstadsråd, hvorefter der med virkning fra 1. april 1974 vil blive oprettet et hovedstadsråd for hele hovedstadsområdet bestående af de 3 hovedstadsamtskommuner samt Københavns og Frederiksberg kommuner, vil tilvejebringe mulighed for at gennemføre en række ændringer med hensyn til kompetencefordelingen på vandforsyningsområdet i forhold til det her fremsatte lovforslag. Som det fremgår af de samtidig fremsatte ændringsforslag til forslaget til lov om miljøbeskyttelse, er det tanken at henlægge mange af de opgaver, der efter dette lovforslag henhører under amtsrådet, til hovedstadsrådet, for så vidt angår hovedstadsområdet. Som følge heraf vil hovedstadsrådet på miljøområdet overtage såvel planlægningskompetencen som afgørelser om tilladelser og godkendelser efter lovforslagets kapitel 4 og 5 samt i et vist omfang tilsynsbeføjelserne efter lovforslagets kapitel 7. Det forekommer ikke hensigtsmæssigt at tillægge et kommende hovedstadsråd en så omfattende kompetence på vandforsyningsområdet straks fra dets oprettelse. Det er i denne henseende især afgørende, at hovedstadsrådet i den første tid efter dets oprettelse må forventes at blive stærkt belastet af opgaverne inden for trafik- og miljøområdet.

Det foreslås ved den ændrede affattelse af § 6, stk. 2, (ændringsforslag nr. 9), at hovedstadsrådet fra sin oprettelse skal overtage vandforsyningsplanlægningen inden for hovedstadsområdet. Denne opgave må — bl. a. under hensyn til den voksende knaphed på tilgængelige vandressourcer inden for hovedstadsområdet — tillægges overordentlig stor betydning. Der er her tale om en regional opgave, som naturligt vil kunne varetages af hovedstadsrådet, og henlæg-

gelse af denne beføjelse til rådet har nær forbindelse med de opgaver, der på planlægningsområdet foreslås henlagt til denne myndighed i forslaget til lov om regionplanlægning i hovedstadsområdet. Der vil herefter ikke være behov for at henlægge planlægningsopgaver vedrørende vandforsyningsspørgsmål til amtsrådene inden for hovedstadsområdet.

Det har endvidere været overvejet, hvorvidt hovedstadsrådet allerede fra sin oprettelse bør overtage opgaver med hensyn til vandfordelingskompetencen, d. v. s. spørgsmål vedrørende meddelelse af tilladelser til indvinding af vand samt tilbagekaldelse af sådanne tilladelser m. v. Efter lovforslaget er kompetencen til at træffe afgørelser af denne art vedrørende hovedstadsområdet vandforsyning henlagt til ministeren for forureningsbekæmpelse både i de tilfælde, hvor afgørelserne vedrører vandindvindingsager inden for hovedstadsområdet, og de tilfælde, hvor sagerne vedrører vandindvindingsager uden for hovedstadsområdet, når vandet skal anvendes til brug for hovedstadsområdet vandforsyning, det vil efter nærværende ændringsforslag nu sige vandforsyning til brug for det område, som udgøres af de tre hovedstadsamtskommuner samt Københavns og Frederiksberg kommuner.

Den del af vandfordelingskompetencen, som vedrører indvinding *uden for* hovedstadsområdet til brug *i* dette område, må under alle omstændigheder forblive hos ministeren for forureningsbekæmpelse, idet det må være udelukket, at hovedstadsrådet gøres kompetent uden for sit ansvarsområde. Det har været overvejet, hvorvidt hovedstadsrådet straks fra sin oprettelse burde overtage den del af vandfordelingskompetencen, som vedrører vandindvinding *inden for* hovedstadsområdet. Man har dog valgt at foreslå, at også denne del af vandfordelingskompetencen i overensstemmelse med lovforslaget indtil videre bevares hos ministeren for forureningsbekæmpelse, men således, at denne får beføjelse til at delegere denne del af vandfordelingskompetencen til hovedstadsrådet, når det viser sig hensigtsmæssigt og hovedstadsrådet rent administrativt har tilvejebragt mulighederne for udøvelsen af denne kompetence. Der henvises i denne forbindelse til de foreslåede nye

Bet. o. lovf. vedr. vandforsyning m.v.

stk. 2 og 4 i den ved lovforslaget foreslåede affattelse af vandforsyningslovens § 4 (ændringsforslag nr. 4 og 6).

Hverken i den gældende vandforsyningslov eller i herværende lovforslag er der bestemmelser om pligtmæssig kommunal *vandproduktion*. I overvejelserne om en hovedstadsordning har man tidligere været inde på, at et kommende hovedstadsorgan også kunne have til opgave at forestå væsentlige dele af vandproduktionen.

Baggrunden herfor har ikke i første række været utilfredshed med de forhold, hvorunder den nuværende vandproduktion foregår i hovedstadsområdet. Denne ordning har i mange henseender fungeret tilfredsstillende. Det har imidlertid været den fremherskende opfattelse, at der i forbindelse med oprettelse af et organ for hele regionen kunne skabes mulighed for, at dette organ varetog vandproduktionen, i første række gennem overtagelse af Københavns og Gentofte kommuners vandforsyninger. Man har heri også set en mulighed for en udligning af vandpriserne inden for området.

Det vil i princippet være hensigtsmæssigt, at det kommende hovedstadsråd får mulighed for at varetage opgaver i forbindelse med vandproduktionen. Det forekommer derimod umiddelbart betænkeligt, at rådet straks fra sin oprettelse skal belastes med denne formentlig meget tidkrævende og vanskelige opgave. Det synes derfor — også på baggrund af overvejelserne i folketingets udvalg angående hovedstadsreformen — mest hensigtsmæssigt, at den kommende hovedstadsordning på vandforsyningsområdet tilrettelægges således, at hovedstadsrådet ikke straks ved sin oprettelse får pligt til at varetage vandproduktion, men mulighed for på et senere tidspunkt at overtage sådanne opgaver.

I overensstemmelse hermed foreslås der ved ændringsforslag nr. 14 indsat et nyt stk. 3 i den ved lovforslaget foreslåede affattelse af lovens § 21, således at ministeren for forureningsbekæmpelse på anmodning fra et kommende hovedstadsråd kan træffe principbeslutning om, at kommunale vandindvindingsanlæg skal overtages af rådet. Villkårene for overtagelsen skal i så fald søges fastlagt ved aftale mellem parterne og kun i tilfælde af uenighed gennemføres ved lov. Det er i den nye bestemmelse udtrykkeligt

fremhævet, at beslutning om overtagelse alene kan træffes, når afgørende hensyn til hovedstadsområdet vandforsyning taler herfor. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne nedenfor til § 00 (ændringsforslag nr. 21).

Til nr. 5.

Ændringen er en konsekvens af ændringen af § 14. Herved klargøres det, at bestemmelserne i § 4 om ministerens overtagelse af amtsrådenes beføjelser kun gælder beføjelserne i vandfordelingssager, men ikke beføjelserne i ekspropriationssager.

Til nr. 7.

Da de erstatningssager, den særlige landvæsenkommission for hovedstadsområdet vil komme til at arbejde med, i meget vid udstrækning vil berøre landbrugsejendomme, forekommer det rimeligt, at kommissionen sikres et landbrugskyndigt medlem, ligesom det på grund af sagernes tekniske karakter vil være formålstjenligt med et teknisk kyndigt medlem.

Til nr. 8.

Ændringen er en konsekvens af den forventede vedtagelse af lovforslaget om et hovedstadsråd. Efter den ved herværende lovforslag i nr. 1 foreslåede affattelse af lovens § 5, stk. 2, skal en af de to landvæsenkommissærer, som tiltræder den særlige landvæsenkommission for hovedstadsområdet vandforsyning, beskikkes blandt et antal landvæsenkommissærer, der udnævnes af landbrugsministeren efter indstilling fra Københavns og Frederiksberg kommunalbestyrelser. Den forventede oprettelse af hovedstadsrådet gør det naturligt, at indstillingsretten i stedet henlægges til dette organ.

Til nr. 11 og 12.

Ved forslag til lov om ændring af lov om vandforsyning og lov om offentlige veje blev det foreslået, at bestemmelse om ekspropriationer til fordel for vandforsyningsanlæg skal træffes af kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor den ejendom ligger, som der ønskes eksproprieret en ret over. Der henvises herved til forslagene om ny affattelse af § 3, stk. 2, 2. pkt., § 12, stk. 5, § 14, stk. 2, og § 15, stk. 2, samt til de almindelige bemærkninger til lovforslaget og bemærkning-

gerne til den nye affattelse af § 14, stk. 2. I de almindelige bemærkninger er det på s. 12 bl. a. anført, at denne ordning stemmer med forskellige andre ekspropriationslove, og at den stedlige kommunalbestyrelse — som den myndighed, der er borgerne nærmest — også vil være bedst egnet til at føre forhandlinger om ejendomsafståelser og foretage matrikulære berigtigelser m. v.

Det naturlige område for reglen er de tilfælde, hvor der skal eksproprieres til fordel for en vandforsyning, som ligger i og alene forsyner forbrugere i vedkommende kommune.

Som det fremgår af de almindelige bemærkninger s. 13, kunne Københavns kommune under forhandlingerne om lovforslaget ikke tiltræde, at ekspropriationsbeføjelsen blev lagt hos den stedlige kommunalbestyrelse med hensyn til ekspropriationer til fordel for et vandforsyningsanlæg, som tilhørte en fremmed kommune. Københavns betæneligheder, der navnlig vedrørte forholdene for hovedstadens vandforsyning, gik ud på, at store projekter kunne blive meget vanskelige at gennemføre. Hovedstadens vandforsyning må påregne stadig at skulle udføre anlæg langt fra Københavns kommune med tilhørende ledninger, der må føres gennem en række mellemliggende kommuner. I sådanne sager vil reglen om, at den stedlige kommune er ekspropriationsmyndighed, medføre en ret kompliceret forretningsgang, hvor det vil blive vanskeligt at gennemføre en ensartet behandling af ekspropriationssagerne fra kommune til kommune. Det fremgår af bemærkningerne, at dette spørgsmål ville blive gjort til genstand for særlige forhandlinger mellem de to hovedstadskommuner, de kommunale organisationer og ministeriet. Hvis man herefter nåede frem til, at ekspropriationerne i de nævnte tilfælde burde ske på en anden måde, ville der blive stillet ændringsforslag herom.

Disse forhandlinger er nu gennemført, og der er herved opnået enighed mellem de to hovedstadskommuner, de kommunale organisationer og ministeriet om forslag til ændringer af lovforslagets § 1, nr. 1, med hensyn til lovens § 3, stk. 2, og § 4, stk. 2, om ændring i lovforslagets § 1, nr. 19 (lovens § 14), samt om ændring af lovforslagets § 1,

nr. 31 (lovens § 18, stk. 1, der efter lovforslaget bliver § 17, stk. 1).

Den væsentligste af disse ændringer er ændringen af § 14.

§ 14, stk. 2 og 3, svarer til det oprindelige forslags § 14, stk. 2, og fastholder således reglen om, at ekspropriationsbestemmelsen træffes af den stedlige kommunalbestyrelse. Denne regel skal gælde for alle ekspropriationer til fordel for offentlige vandforsyningsanlæg, ligegyldigt om de er af betydning for en eller flere kommuner, medmindre der er truffet anden bestemmelse i medfør af de foreslåede særregler i § 14, stk. 4, eller § 14, stk. 5.

§ 14, stk. 4, giver mulighed for at træffe en sådan anden bestemmelse med hensyn til *hovedstadsområdet*s offentlige vandforsyning. Det foreslås i så henseende, at ministeren for forureningsbekæmpelse får to muligheder for at bestemme, at beslutningen om ekspropriation skal træffes af en anden myndighed end den stedlige kommunalbestyrelse. *For det første* kan han bestemme, at ekspropriationen skal foretages af hovedstadsrådet efter forhandling med de berørte kommunalbestyrelser. Efter ønske fra Københavns kommune foreslås det *for det andet*, at ministeren kan bestemme, at ekspropriationen skal foregå efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom (lov nr. 186 af 4. juni 1964). Benyttes denne lov, skal både ekspropriationen og erstatningsfastsættelsen foretages af de særlige myndigheder (ekspropriations- og taksationskommissioner) efter denne lov. Ved andre ekspropriationer efter vandforsyningsloven foretaget af kommunalbestyrelser og amtsråd skal erstatningsspørgsmålene afgøres af landvæsenstretterne.

§ 14, stk. 5, giver mulighed for at træffe en særlig bestemmelse om ekspropriationsbeføjelsen, når der i sager, som *ikke* har forbindelse med *hovedstadsområdet*s vandforsyning, ønskes eksproprieret i en kommune til fordel for et vandforsyningsanlæg, der enten tilhører en anden kommune eller tilhører et kommunalt fællesskab, som ikke omfatter den kommune, hvor ekspropriationen ønskes. Det foreslås her, at ministeren skal kunne bestemme, at ekspropriationsbeslutningen skal træffes af vedkommende amts-

råd efter forhandling med de interesserede kommunalbestyrelser. Bestemmelsen gælder kun den del af et vandforsyningsanlæg, der ligger uden for den kommune, som ejer vandforsyningen. Bestemmelsen kan kun forventes anvendt, hvis der ikke er rimelig udsigt til, at ekspropriationen kan gennemføres ved en forhandling mellem de implicerede kommuner. Strækker vandforsyningsanlægget sig således kun ind i en eller nogle få fremmede kommuner, vil det antagelig ofte i praksis være unødvendigt at bruge bestemmelsen, idet forholdet vil kunne ordnes i samarbejde med de enkelte kommunalbestyrelser. Det må i det hele taget understreges, at stk. 5 har karakter af en undtagelsesbestemmelse, som kun tænkes bragt i anvendelse, når der foreligger en situation, som svarer til forholdene for hovedstadens vandforsyning, navnlig når en række kommuner berøres af et projekt.

§ 14, stk. 6, foreskriver, at hovedstadsrådet eller amtsrådene, når de eksproprierer efter § 14, stk. 4 og 5, skal følge samme fremgangsmåde som ved de ekspropriationer, kommunerne foretager.

Til nr. 13.

Det kan ofte være af betydning, at et hovedforløb af ledningen til et vandforsyningsanlæg fastslås allerede i vandindvindingsstilladelsen, således at dette forløb må lægges til grund ved den senere gennemførelse af ekspropriationerne. Ved ændringsforslaget til § 18, stk. 1 — der bliver § 17, stk. 1 — gives der mulighed for dette.

Til nr. 15.

Ændringen er redaktionel.

Til nr. 16.

Kommunalbestyrelsen har efter lovforslaget pligt til at føre tilsyn med vandforsyningen inden for kommunens område, jfr. den foreslåede formulering af § 3, stk. 3. Man har derfor fundet det velbegrundet, at amtsrådets pligt til at underrette vedkommende kommunalbestyrelser optages i selve lovteksten, selv om det efter den oprindeligt foreslåede formulering af § 62 var muligt at indføre reglen administrativt i medfør af stk. 4.

Til nr. 17 og 18.

Ændringerne er redaktionelle.

Til nr. 19.

Ændringen er en konsekvens af den forventede vedtagelse af lovforslaget om et hovedstadsråd.

Til nr. 20.

Ændringen er en konsekvens af de øvrige foreslåede ændringer som følge af den forventede vedtagelse af forslaget til lov om et hovedstadsråd.

Til nr. 21.

Et kommende hovedstadsråd vil på vandforsyningsområdet have til opgave at varetage planlægning af vandforsyning samt efter bemyndigelse fra ministeren for forureningsbekæmpelse varetage vandfordeling og forestå udbygning og drift af vandforsyning, jfr. i øvrigt forslaget til lov om et hovedstadsråd. Det er tanken, når rådets administration er tilstrækkeligt opbygget, at give rådet kompetence i vandforsyningsspørgsmål, i det store og hele svarende til den kompetence på dette område, som i de øvrige dele af landet skal udøves af amtsrådene.

Herudover er det hensigtsmæssigt, at hovedstadsrådet gennem sit arbejde med vandforsyning kan tilstræbe en udgligning af vandpriserne i hovedstadsområdet. Der består i øjeblikket ret betydelige forskelle med hensyn til vandpriserne i de forskellige kommuner, og dette giver navnlig problemer med hensyn til forholdet mellem Københavns kommune og en række kommuner i Københavns amt.

Medens det fortsat må være således, at det er vedkommende kommunalbestyrelse selv, der træffer afgørelse om, til hvilke priser vandet skal sælges til forbrugerne, er det rimeligt, at de priser, til hvilke kommunerne kan fremskaffe vandet, og som igen vil påvirke forbrugerpriserne, bliver mere ensartede, end forholdene er i dag. Hovedstadsrådet vil ved en hensigtsmæssig planlægning af vandforsyningen kunne medvirke til opnåelse af dette formål, og såfremt dette ikke er tilstrækkeligt, vil rådet efter bemyndigelse fra ministeren kunne få kompetence i vandfordelingsspørgsmål samt kunne få bemyndigelse til at overtage og drive vandforsyningsanlæg. Disse virkemidler vil kunne medføre mere ensartede vandpriser i området.

For yderligere at fremme en prisudligning vil ministeren for forureningsbekæmpelse nedsætte et udvalg omfattende repræsentanter for bl. a. hovedstadsrådet til undersøgelse af forholdene omkring vandpriserne, således at dette undersøgelsesarbejde er afsluttet, inden loven i folketingsåret 1976-77, i overensstemmelse med nærværende ændringsforslag, på ny skal forelægges folketin-

get til revision. Folketinget vil herved på dette tidspunkt få mulighed for at vurdere, om de virkemidler, der nu indsættes i vandforsyningen, er tilstrækkelige, eller om hovedstadsrådet, som på det tidspunkt har virket i nogle år og derfor vil kunne tage nye opgaver op, skal have yderligere kompetence med henblik på udjævning af priserne på vand.

Holst, formand.	Alsing Andersen.	Lene Bro.	Camre, næstformand.	Tove Lindbo Larsen.
Birte Weiss.	Inger Lise Petersen.	Vivike.	Henning Andersen.	Lembourn.
Lowzow.	Arne Christiansen.	Lennart Larson.	Niels Jørgen Nielsen.	
	Svend Haugaard.	Edele Kruchow.		

Bilag.

Spørgsmål fra udvalget til ministeren for forureningsbekæmpelse og dennes svar.

Spørgsmål 1.

ad § 3, stk. 3:

Hvorledes agter ministeren at sikre, at det overordnede tilsyn, der skal udøves af amtsrådene, ikke kommer til at overlappe det kommunale tilsyn?

Svar:

Det tilsyn, som kommunalbestyrelserne efter § 3, stk. 3, skal føre med vandforsyningen, har først og fremmest karakter af et almindeligt, sundhedsmæssigt tilsyn. Dette tilsyn vil navnlig bestå i, at kommunalbestyrelsen organiserer, eventuelt selv lader foretage, periodiske udtagninger af prøver af vandværkernes vand og tilrettelægger prøvernes indsendelse til laboratorieundersøgelse. Tilsynet vil antagelig herudover — i hvert fald efterhånden — komme til at bestå i en gennemgang af de eksisterende vandværkers placering og tekniske kvalitet til brug for den kortlægning og vandplanlægning, der skal udføres i medfør af lovens § 6.

De nærmere retningslinier vedrørende kommunalbestyrelsernes opgaver med hensyn til det sundhedsmæssige tilsyn med vandforsyningen samt med hensyn til kortlægning og planlægning vil blive fastsat af ministeren for forureningsbekæmpelse i medfør af § 49, stk. 1, og § 8. Det må forudses, at det nuværende samarbejde mellem kommunalbestyrelserne og embedslægerne på tilsynsområdet vil blive søgt fortsat.

Det er ikke tanken med bestemmelsen i § 3, stk. 3, at amtsrådet skal føre noget regelmæssigt, sideløbende tilsyn på det sundhedsmæssige område. Forslaget om et overordnet tilsyn fra amtsrådenes side må især ses som en konsekvens af amtsrådenes overtagelse af landvæsenskommissionens nuværende kompetence på vandforsyningsområ-

det. I forslaget ligger endvidere en understregning af, at amtsrådene nu i højere grad end landvæsenskommissionerne må være initiativtagende bl. a. i spørgsmål vedrørende nødvendige ændringer af kommunernes vandforsyningsstruktur, jfr. nu bestemmelserne i §§ 21, stk. 2, 22, stk. 4, og 25, stk. 3, således som disse bestemmelser er foreslået affattet ved lovforslaget. Dette står også i naturlig forbindelse med de beføjelser, der efter forslagets § 6 tillægges amtsrådet på vandplanlægningens område.

Der vil i overensstemmelse hermed i de ovenfor nævnte retningslinier vedrørende tilsynet med vandforsyningen kunne lægges en klar skillelinie mellem kommunernes opgaver med hensyn til det almindelige, løbende tilsyn med vandforsyningen og på den anden side de mere generelle ofte koordinationsprægede opgaver, som efter lovforslaget i øvrigt vil komme til at påhvile amtsrådet.

Spørgsmål 2:

Udvalget udbeder sig ministerens kommentar til skrivelse af marts 1973 fra Foreningen af Danske Brøndborere.

Svar:

Bestemmelsen i § 11, stk. 1, i vandforsyningsloven af 1969 er affattet således:

„Enhver grundejer er, medmindre andet er bestemt, berettiget til at indvinde grundvand på egen grund til brug i husholdning og almindeligt landbrug samt i ringe omfang til anden almindelig anvendelse.“

Ved denne affattelse af bestemmelsen løstes en række af de fortolkningstvivel, som den tilsvarende bestemmelse i § 1, stk. 1, 1. pkt. i lov nr. 54 af 31. marts 1926 om vandforsyningsanlæg havde givet anledning til. Det var dog klart og fremgik til dels allerede

af motiverne til § 11, stk. 1, at bestemmelsen fortsat på en række punkter åbnede muligheder for fortolkning.

Med hensyn til ordene „brug i husholdning“ fremgår det af lovens §§ 12 og 13, at ordene ikke omfatter institutionshusholdninger, hoteller, pensionater og campingpladser.

Medens § 1, stk. 1, 1. pkt., i loven af 1926 omfattede anvendelse til „landbrug“, omfatter § 11, stk. 1, i loven af 1969 kun anvendelse til „almindeligt landbrug“. Af motiverne fremgår, at grunden til denne indskrænkning formentlig navnlig var den, at man — i overensstemmelse med sprogbrugen i § 3, stk. 3, i vandløbslov nr. 114 af 11. april 1949 — ønskede at holde kunstig landbrugsvanding uden for begrebet; det fremgår da også af §§ 12 og 13, at der altid kræves tilladelse til sådan vanding. Indskrænkningen til „almindeligt landbrug“ har imidlertid ført til tvivl om, hvorvidt moderne former for specialiseret landbrug, f. eks. fjerkræfarme og svineavlstationer, falder ind under bestemmelsen.

Begrebet „anden almindelig anvendelse“ omfatter efter motiverne bl. a. havevanding og bilvask. Det er ikke ministerieret bekendt, at dette begreb har givet anledning til fortolkningsvanskeligheder.

I det hele er det næppe muligt at affatte bestemmelsens § 11, stk. 1, så skarpt, at den ikke åbner mulighed for fortolkning i en række af de situationer, der vil foreligge i praksis, og det er ministeriets indtryk, at det ved en sådan fortolkning i almindelighed vil være muligt at nå til fornuftige resultater.

Det kan formentlig ikke afvises, at en yderligere afgrænsning af bestemmelsens anvendelsesområde i forhold til den gældende formulering vil kunne opnås — formentlig først og fremmest gennem indsættelse af en maximumsgrænse for tilladelig, årlig vandindvinding efter denne bestemmelse. Det er imidlertid ministeriets opfattelse, at der ikke i de tre år, bestemmelsen indtil nu har været gældende, er dokumenteret et tilstrækkeligt behov for ændring af denne, ligesom der ej heller har været rejst spørgsmål herom under forhandlingerne med erhvervsorganisationerne og de kommunale organisationer i forbindelse med lovforslagets udarbejdelse.

Spørgsmål 3:

Udvalget udbeder sig ministerens kommentar til skrivelse af 8. marts 1973 fra De samvirkende Danske Landboforeninger, Landbrugsrådet og De samvirkende Danske Husmandsforeninger.

Svar:

Private vandværkers stilling efter lovforslaget.

Indtil de seneste år har det været et karakteristisk træk ved vandforsyningen i Danmark, at denne i de større bysamfund var baseret på store *kommunale* vandværker, medens vandforsyningen på landet overvejende varetoges af mindre *private* vandværker. Dette skyldes bl. a., at værkerne på landet ofte kun dækkede en mindre del af vedkommende kommune, og at administrationen i de daværende sognekommuner ikke var indrettet på vandværksdrift.

I løbet af 1960'erne og efter kommunalreformens ikrafttræden i 1970 har der været en større udbredelse af vandforsyning fra egentlige vandværker og dermed tendens til at samle vandforsyningen om færre og større værker. Hertil kommer, at de nye storkommuners større bæredygtighed har ført til oprettelse af en række kommunale vandværker.

Af motiverne til vandforsyningsloven af 1969 fremgår, at man var bekendt med denne udvikling i retning af kommunal vandværksdrift og anså den for ønskelig. I overensstemmelse hermed indeholder loven da også en række bestemmelser, der sigter mod at fremme en sådan udvikling. Dette gælder først og fremmest bestemmelsen i § 26, der giver mulighed for kommunernes inddragelse eller overtagelse af private vandværker, når vægtige hensyn til befolkningens almindelige forsyning med vand kræver en samordning af kommunens vandforsyning.

I herværende lovforslag er denne linie videreført, navnlig ved den foreslåede nye § 6, stk. 1. Efter denne bestemmelse vil det påhvile amtsrådene i deres vandforsyningsplaner at tage stilling til, i hvilket omfang og i hvilken takt den fremtidige vandforsyning mest hensigtsmæssigt kan baseres på offentlige vandforsyningsanlæg.

Ministeriet mener at måtte fastholde

denne linie, der må anses for en naturlig følge af en moderne samfundsudvikling.

Sammensætningen af landvæsenskommissionen angående hovedstadsområdets vandforsyning (§ 5, stk. 2).

Efter den gældende lov har denne landvæsenskommission til opgave at træffe bestemmelse om fordeling og beskyttelse af vandressourcerne i de områder, hvorfra hovedstadsområdet indvinder eller kan være nærliggende interesseret i at indvinde vand, at træffe bestemmelse om ekspropriation til fordel for såvel hovedstadsområdets vandforsyningsanlæg som lokale anlæg i disse områder, at fastsætte ekspropriationserstatninger og at afgøre sager om erstatning for skader som følge af de ændringer af grundvands- eller overfladevandsstanden, som kan antages forvoldt af de nævnte vandforsyningsanlæg. Den landvæsenskommission, som er nedsat efter den gældende lov, består af en dommer som formand, af 2 landvæsenskommissærer, hvoraf den ene repræsenterer hovedstadskommunerne og den anden de områder, hvorfra hovedstadsområdet henter sit vand, og endelig af et teknisk kyndigt medlem og et landbrugskyndigt medlem.

I lovforslaget foreslås myndigheden til at fordele vandressourcerne og foretage ekspropriationer overført til politiske myndigheder, og den særlige landvæsenskommission for hovedstadsområdet skal fremtidig kun have til opgave at afgøre de sager om ekspropriationserstatninger og de sager om erstatning for vandstandsændringer, hvori hovedstadsområdets vandforsyning er part. På grund af denne væsentlige indskrænkning af kommissionens opgaver har man, også af økonomismæssige grunde, fundet det rimeligt, at kommissionens medlemstal nedsættes, således at den fremtidig kun kommer til at bestå af en dommer som formand og 2 landvæsenskommissærer. Af landvæsenskommissærerne skal den ene repræsentere Københavns og Frederiksberg kommuner, medens den anden, som det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, skal repræsentere de områder, hvorfra hovedstaden henter sit vand:

Det er efter ministeriets opfattelse principielt rigtigt, at landvæsenskommissionen for hovedstadsområdets vandforsyning på

denne måde får en repræsentant både for hovedstadsområdet og for de omkringliggende områder, der berøres af hovedstadens vandforsyning. Det vil antagelig være praktisk, at disse repræsentanter er vurderingskyndige. Da erstatningssagerne i et ikke ubetydeligt omfang vil berøre landbrugsejendomme, forekommer det rimeligt ved beskikkelsen af den ene af de to kommissærer at lægge vægt på kyndighed også i landbrugsforhold. Det skønnes dog ikke nødigt at give bindende forskrifter herom i loven.

Formuleringen af lovens § 11, stk. 2, 3. pkt.

Reglen om grundejerens ret til uden tilladelse at indvinde vand på egen grund stammer i dansk vandforsyningsret fra vandforsyningsloven af 1926. Reglens formål var navnlig at spare landvæsenskommissionerne for besværet med et stort antal småsager, hvis udfald ofte på forhånd var givet, og spare grundejerne for besværet og omkostningerne ved at søge tilladelser i disse sager.

Som det fremgår af afsnit 1 a i de almindelige bemærkninger til den gældende vandforsyningslov, skete der i løbet af 1926-lovens gyldighedsperiode betydelige indskrænkninger i grundejerens ret til at have sin egen vandforsyning, bl. a. gennem bygge Lovgivningen. Hertil kommer, at forsyning med vandværksvand nu af så mange grunde — kontrolmæssige, forureningsmæssige og økonomiske — ofte vil være den mest hensigtsmæssige løsning — også for grundejerne.

Indenrigsministeriet overvejede derfor ved udarbejdelsen af forslaget til den gældende lov helt at ophæve reglen om grundejerens ret til uden tilladelse at indvinde vand til sig selv på egen grund. Man fandt det dog rigtigt at foreslå reglen bibeholdt, men med nogle yderligere, planlægningsmæssige bestemte indskrænkninger, jfr. den gældende lovs § 19, stk. 2, og § 25.

Denne ordning er fastholdt ved herværende lovforslag alene med den yderligere tilføjelse, som er optaget i forslaget til ændret formulering af lovens § 11, stk. 2, 3. pkt., og som går ud på, at kommunalbestyrelsen, når et vandforsyningsanlæg til brug for en enkelt ejendom forelægges til godkendelse i medfør af § 11, stk. 2, kan forbyde anlægget, også hvis hen-

synet til vandforsyningsforholdene i kommunen gør det ønskeligt. Denne bestemmelse kan kun komme til anvendelse, hvis en grundejer ønsker at etablere et nyt vandforsyningsanlæg på sin grund eller forny et eksisterende anlæg til brug for husholdning, almindeligt landbrug og anden almindelig anvendelse i ringe omfang. Rent faktisk kan den kun få betydning, hvis han samtidig har

mulighed for at slutte sig til en vandværksforsyning i kommunen.

Det må anses for rimeligt, at kommunalbestyrelsen i disse situationer får mulighed for ved sin afgørelse at medinddrage hensynet til den samlede vandforsyning i overensstemmelse med den linie, som lovforslaget følger, og hvorefter vandforsyning i princippet er et offentligt anliggende.